

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

ÎNCHEIERE

privind inadmisibilitatea recursului

Neli Novițchi vs. Instituția Privată Liceul „Da Vinci”,

(nulitatea absolută a clauzelor contractuale abuzive și încasarea cheltuielilor de judecată)

împotriva deciziei din 19 februarie 2023 a Curții de Apel Centru

(Dosarul nr. 2ra-646/25

NR. PIGD 2-22013127-01-2ra-23092025)

Recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434. Art. 433 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă.

Au examinat anterior cauza judecătorească:

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. S. Cușnir,
Curtea de Apel Chișinău, jud. A. Panov, D. Corlăteanu, L. Bagrin,

3 decembrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului depus de Neli Novîtchi

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Gheorghe Stratulat,

Ion Munteanu, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 28 ianuarie 2022, Instituția Privată Liceul „Da Vinci” a depus cerere de chemare în judecată împotriva pârâtei Neli Novîtchi, solicitând încasarea sumei de 1 700 euro drept datorie pentru taxa de școlarizare aferentă anului de studii 2019-2020 și a penalităților contractuale în cuantum de 1 334,5 euro, în total 3 034,5 euro, convertite în moneda națională la data executării hotărârii.

2. În motivarea acțiunii, Liceul a susținut că, în 2019, părțile au încheiat contractul de prestări servicii educaționale. Conform pct. 3.2 și 7.1 din contract, pârâta era obligată să achite taxa anuală de școlarizare în mărime de 4 000 euro, în două tranșe, integral până la 1 decembrie 2019. Reclamanta s-a obligat să asigure prestarea serviciilor educaționale conform planului-cadru aprobat de Ministerul Educației.

3. Reclamanta a indicat că, urmare a trecerii instituțiilor de învățământ la regim online potrivit ordinului MECC nr. 351 din 19.03.2020, taxa anuală a fost redusă cu 300 euro, procesul educațional continuând la distanță până la finalizarea anului de studii. Pârâta ar fi achitat doar prima tranșă, restanța constituită fiind de 1 700 euro, iar penalitățile, conform pct. 7.3 din contract, se calculau cu 0,1% pe zi de întârziere.

4. La 20 decembrie 2021, reclamanta a solicitat achitarea datoriei prin notificarea recepționată la 23 decembrie 2021, însă pârâta nu a executat obligația.

5. Prin cererea de concretizare a acțiunii, reclamanta a arătat că, în urma verificării achitărilor efectuate pentru anul precedent de studii (2018-2019), s-a constatat că pârâta ar fi achitat suplimentar 100 euro extrașcolar, motiv pentru care suma pretinsă ca datorie a fost recalculată la 1 600 euro, iar penalitățile la 1 726 euro, total 3 326 euro.

6. În ședința din 14 aprilie 2022, pârâta Neli Novițchi, a depus acțiune reconvențională împotriva Liceului „Da Vinci”, solicitând respingerea acțiunii principale, constatarea nulității absolute a clauzelor contractuale pretins abuzive, restituirea sumei de 2 220 euro achitate în temeiul contractului și compensarea cheltuielilor de judecată.

7. Pârâta a invocat că între aprilie 2019 - februarie 2020, a achitat 500 euro, 1 000 euro și 720 euro, toate în numerar, fără eliberarea bonurilor fiscale corespunzătoare, arătând că două bonuri fiscale i-ar fi fost ulterior atribuite aleatoriu de către instituție, iar pentru suma de 720 euro nu a fost emis niciun bon.

8. Pârâta a mai susținut că minorul este copil cu dizabilitate auditivă și necesități educaționale speciale, că instituția nu ar fi asigurat serviciile prevăzute în planul individual de încadrare, nici orele suplimentare (robotică, limbi străine, înot, karate, pian etc.), iar unele perioade de absență justificate medical nu ar fi fost reflectate în ajustarea taxei de școlarizare.

9. În argumentarea caracterului abuziv al contractului, pârâta a arătat că documentul era un formular-tip, cu clauze pre-tipărite, nenegociate individual, anumite rubrici rămânând necomplete în exemplarul său (pct. 6.1), în timp ce în exemplarul instituției ar fi fost completate ulterior, cu date false sau contradictorii, inclusiv o dată a contractului (09.09.2019) în care pârâta se afla în București conform actelor medicale anexate. Aceasta a invocat clauzele din pct. 6.1 lit. a), b), 6.3, 6.4, 8.1 lit. c), 8.2-8.5 și 10.1 ca fiind prezumate abuzive potrivit art. 1069, 1072, 1077 și 1078 Cod civil, afectând echilibrul contractual și dezavantajând consumatorul.

10. Pârâta a mai arătat că instituția ar fi refuzat să ramburseze sumele achitate sau să ofere informațiile solicitate referitor la frecvența reală a copilului, fiind sancționată pentru lipsa de răspuns la o solicitare oficială depusă de reclamantă la 22 octombrie 2021.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

11. Prin hotărârea din 15 mai 2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial acțiunea depusă de Instituția Privată Liceul „Da Vinci”. S-a încasat de la Neli Novițchi, în beneficiul Instituției Private Liceul „Da Vinci”, datoria în mărime de 1 200 euro și penalitatea în mărime de 1 152 de euro, convertiți în valută națională la cursul oficial al BNM la data executării hotărârii. În rest pretențiile s-au respins ca neîntemeiate. Acțiunea reconvențională înaintată de Neli Novițchi, s-a respins ca neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

12. La 16 mai 2024, Neli Novîțchi, reprezentată de avocatul Doina-Ioana Străisteanu, a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea integrală a hotărârii, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii depuse de Liceul „Da Vinci” și admiterea acțiunii reconvenționale depusă de Neli Novîțchi.

13. La 12 iunie 2024, Liceul „Da Vinci” a declarat apel împotriva hotărârii din 15 mai 2024, solicitând casarea acesteia în partea respingerii acțiunii principale, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

14. Prin decizia din 19 februarie 2025 a Curții de Apel Centru, s-au respins, din lipsă de temei, cererile de apel declarate de Instituția Privată Liceul „Da Vinci” și de către Neli Novîțchi, reprezentată de avocatul Doina-Ioana Străisteanu și s-a menținut hotărârea din 15 mai 2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

15. La 5 septembrie 2025, Neli Novîțchi a declarat recurs împotriva deciziei din 19 februarie 2025 a Curții de Apel Centru, solicitând repunerea în termen, admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri.

ARGUMENTELE RECURSULUI

16. În motivarea recursului, în esență, a invocat că instanța de apel a soluționat cauza cu aplicarea greșită a normelor de drept material și procedural, fără a examina complet circumstanțele relevante ale litigiului și fără a răspunde criticilor formulate în apel.

17. A susținut că instanța nu a analizat în mod efectiv probele privind achitățile efectuate, lipsa bonurilor fiscale, sancționarea instituției pentru neprezentarea informațiilor solicitate și eventualele discrepante dintre exemplarele contractului, deși acestea au fost invocate constant în fond și apel.

18. A arătat că instanța nu a examinat situația particulară a copilului, beneficiind de măsuri de sprijin educațional pentru dizabilitate auditivă, și nu a verificat dacă instituția a prestat integral serviciile asumate prin contract, inclusiv activitățile suplimentare incluse în taxa anuală.

19. Recurenta a mai indicat că instanța de apel nu a analizat criticile privind caracterul pretins abuziv al clauzelor contractuale, deși a prezentat probe privind natura pre-tipărită a contractului, lipsa negocierii individuale, completările ulterioare și contradicțiile dintre exemplarele părților.

20. A susținut că instanțele au aplicat automat penalitatea de 0,1% pe zi, fără a examina proporționalitatea acesteia și fără a raporta suma penalităților la serviciile efectiv prestate, contrar prevederilor Codului civil privind limitarea și reducerea penalităților excesive.

21. De asemenea, a invocat că instanța de apel nu a oferit o motivare adecvată, limitându-se la repetarea soluției primei instanțe, fără analizarea punctuală a motivelor de apel, ceea ce atrage încălcarea exigențelor de motivare prevăzute de lege și jurisprudență.

22. Referitor la omiterea termenului de recurs, recurenta a solicitat repunerea în termen, arătând că depășirea termenului legal se justifică prin mai mulți factori obiectivi.

23. În acest context, a indicat că a reziliat contractul de asistență juridică cu avocatul său, iar în perioada 1 iunie - 1 septembrie 2025 s-a aflat în România, însoțindu-și copilul la tratamente medicale, împrejurare confirmată prin actele medicale și trecerile de frontieră anexate.

24. Recurenta a susținut că decizia instanței de apel i-a fost comunicată la 10 iunie 2025 pe adresa de e-mail a avocatei Doina Ioana Străisteanu, însă la această dată contractul de asistență juridică era deja reziliat, din motive financiare legate de necesitatea redirectionării resurselor către tratamentul copilului. În consecință, recurenta nu a beneficiat de suport juridic pentru a formula recursul în termen.

25. În aceste condiții, recurenta a solicitat fie constatarea inexistenței unei comunicări valabile către parte, cu consecința neînceperii curgerii termenului de recurs, fie, în subsidiar, repunerea în termen, invocând că motivele prezentate constituie împrejurări obiective care justifică depășirea termenului, în conformitate cu exigențele prevăzute de Codul de procedură civilă.

ASPECTE DE PROCEDURĂ ÎN RECURS

26. Curtea Supremă de Justiție a expediat Liceului „Da Vinci” copia cererii de recurs, explicând dreptul de a depune referință.

27. Prin referința depusă la 23 octombrie 2025, Instituția Privată Liceul „Da Vinci” a solicitat respingerea recursului ca fiind tardiv, nefondat și inadmisibil.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

28. Art. 431 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție. Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.”

29. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

30. Art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen; d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)-f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

31. Art. 433 alin. (1)-(2) din Codul de procedură civilă:

„Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care: a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (1); a¹) recursul este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului, cu excepția cazurilor prevăzute la art. 429 alin. (5); b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art.434; c) persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare; d) recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat; e) problema juridică invocată în recurs nu este de o importanță fundamentală pentru dezvoltarea jurisprudenței; f) recursul este vădit neîntemeiat.

Recursul declarat în temeiul art. 432 alin. (1) lit. e) nu poate fi declarat inadmisibil în temeiul alin. (1) lit. e) din prezentul articol.”

32. Art. 440 alin. (1) și alin. (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil. (2) Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

33. Art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în

judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară.”

34. Art. 110 din Codul de procedură civilă:

„Termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.”

35. Art. 111 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„Actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească.

Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade.”

36. Art. 113 din Codul de procedură civilă:

„Dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.”

37. Art. 105 alin. (5) din Codul de procedură civilă:

„(5) ... Dacă părțile și alți participanți la proces sunt reprezentați de avocați, citațiile și înștiințările se expediază la sediul avocaților, recepționarea înlăturând orice viciu de citare a participanților. Citațiile și înștiințările expediate reprezentanților la adresa electronică înregistrată în Programul integrat de gestionare a dosarelor se consideră recepționate de către părți și alți participanți la proces.”

38. Art. 75 alin. (4) din Codul de procedură civilă:

„Actele procedurale efectuate de reprezentant în limitele împuternicirilor sale sunt obligatorii pentru persoana reprezentată în măsura în care ele ar fi fost efectuate de ea însăși. Culpa reprezentantului este echivalentă culpei părții.”

39. Art. 56 alin.(3) din Codul de procedură civilă:

„Participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.”

40. Art. 61 alin.(1) din Codul de procedură civilă:

„Participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale.”

41. Art. 10 alin.(1) din Codul de procedură civilă:

„Sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de

neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural.

42. Art.22 alin. (1), (3), (4) lit. c) și alin. (5) al Codului civil:

„(1) Se consideră notificare comunicarea unui act juridic sau a unei informații într-un scop juridic. (3) Notificarea produce efecte din momentul când ajunge la destinatar, cu excepția cazului în care aceasta prevede un efect întârziat. (4) Notificarea se consideră ajunsă la destinatar: c) în cazul unei notificări transmise prin poștă electronică sau prin alt mijloc de comunicare individuală, când poate fi accesată de către destinatar; sau (5) Notificarea se consideră că a ajuns la destinatar după îndeplinirea uneia dintre cerințele prevăzute la alin. (4), oricare dintre acestea este îndeplinită mai întâi”.

43. Art. 48 alin. (1) și (2) al Legii nr. 124 din 19 mai 2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere:

„(1) Dacă semnatarul sau creatorul sigiliului electronic și destinatarul documentului electronic nu au convenit altfel, moment al expedierii documentului electronic se consideră momentul intrării acestuia în sistemul informațional care nu este controlat de către semnatar sau creatorul sigiliului electronic ori de către intermediarul în circulația electronică a documentelor 5 care expediază documentul electronic în numele semnatarului sau al creatorului sigiliului electronic. (2) Dacă semnatarul sau creatorul sigiliului electronic și destinatarul documentului electronic nu au convenit altfel, momentul recepționării documentului electronic se consideră momentul intrării acestuia în sistemul informațional indicat de destinatar. În cazul în care destinatarul documentului electronic nu a indicat sistemul informațional respectiv, documentul electronic se consideră recepționat din momentul intrării acestuia în sistemul informațional al destinatarului, iar în cazul în care destinatarul nu dispune de un asemenea sistem – din momentul extragerii de către destinatar a documentului electronic din sistemul informațional prin care a fost transmis.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

44. Completul de judecată remarcă faptul că, potrivit art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului este de două luni de la data comunicării deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen este unul de decădere, iar, potrivit alin. (3) al aceluiași articol, nu poate fi restabilit.

45. Din materialele dosarului se constată că, la 19 februarie 2025, Curtea de Apel Centru a pronunțat decizia prin care a respins apelurile declarate de Liceul „Da Vinci” și Neli Novițchi, reprezentată de avocatul Doina-Ioana Străisteanu, menținând hotărârea din 15 mai 2024 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

46. Potrivit procesului-verbal de la fila 25, vol. II, la ședința de judecată din 19 februarie 2025, reprezentantul pârâtei Neli Novițchi, avocata Doina-Ioana Străisteanu, a fost prezentă, luând act de pronunțarea soluției.

47. În temeiul art. 75 alin. (4) CPC, actele procedurale efectuate de reprezentant sunt obligatorii pentru partea reprezentată, iar culpa reprezentantului este echivalentă culpei părții. Prin urmare, partea se consideră informată despre soluția pronunțată încă din ziua ședinței.

48. Completul observă că, potrivit extrasului de pe poșta electronică (f.d.43, vol. II), la 10 iunie 2025 decizia integrală a instanței de apel a fost transmisă atât pe adresa electronică a recurente, cât și pe adresa avocatei Doina-Ioana Străisteanu. Recurenta nu a contestat faptul că aceste adrese îi aparțin și sunt utilizate în corespondența cu instanțele.

49. Termenul de două luni prevăzut de art. 434 alin. (1) CPC a început să curgă la 10 iunie 2025 și a expirat la 10 august 2025, inclusiv. Din actele dosarului (f.d.67, vol. II) rezultă că recursul a fost declarat abia la 5 septembrie 2025, cu depășirea termenului legal.

50. Recurenta a solicitat repunerea în termen, invocând existența unor motive obiective care ar fi împiedicat depunerea recursului în termen. Aceasta a indicat rezilierea contractului de asistență juridică cu avocata sa, necesitatea efectuării tratamentelor medicale pentru fiul său în România, precum și absența din Republica Moldova în perioada 1 iunie - 1 septembrie 2025. Aceste împrejurări au fost susținute prin actele medicale și trecerile de frontieră anexate.

51. De asemenea, recurenta a susținut că, întrucât decizia a fost transmisă la 10 iunie 2025 pe adresa electronică a avocatei Doina-Ioana Străisteanu, iar mandatul acesteia ar fi fost reziliat anterior, comunicarea nu ar fi fost valabilă, astfel încât termenul nu ar fi început să curgă.

52. Completul de judecată constată că aceste susțineri nu pot fi reținute. Din dosar nu rezultă că instanța de apel ar fi fost informată, printr-un act procedural, despre încetarea mandatului avocatei anterior datei de 10 iunie 2025. În lipsa unei asemenea informări, instanța era în drept să continue comunicarea actelor procedurale la adresa electronică a reprezentantului indicat în dosar.

53. În consecință, comunicarea efectuată la adresa electronică a avocatei reprezintă o comunicare valabilă și eficientă, generând începutul curgerii termenului legal de recurs. Totodată, comunicarea a fost făcută și la adresa electronică a recurente, ceea ce exclude pretinsa imposibilitate obiectivă de a lua cunoștință de hotărâre.

54. Completul de judecată reține că, deși recurenta invocă rezilierea contractului de asistență juridică cu avocata sa, art. 75 alin. (4) CPC stabilește că actele procedurale efectuate de reprezentant sunt obligatorii

pentru partea reprezentată, iar culpa reprezentantului este echivalentă culpei părții. Prin urmare, eventuala neglijență a reprezentantului în gestionarea corespondenței electronice nu poate fi opusă instanței și nici nu poate justifica depășirea termenului legal de recurs.

55. Recurenta nu a demonstrat existența unor împrejurări care să-i fi făcut absolut imposibilă formularea personală a recursului în termen, cu atât mai mult cu cât cererea de recurs a fost depusă chiar personal de aceasta, fără asistența unui avocat.

56. În conformitate cu art. 434 alin. (3) CPC, termenul de recurs, fiind unul de decădere, nu poate fi restabilit, indiferent de circumstanțele invocate de parte. În consecință, motivele expuse de recurentă nu pot conduce la repunerea în termen.

57. Prin urmare, Completul de judecată constată că recursul declarat la 5 septembrie 2025 a fost depus peste termenul prevăzut de lege și este inadmisibil.

58. Din aceste motive, în conformitate cu art. 431, alin. (1) și (2), art. 433, alin. (1), lit. b), 440, alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI

Consideră inadmisibil recursul declarat de Neli Novîțchi împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 19 februarie 2025.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Gheorghe Stratulat

Ion Munteanu